

Лекція 7. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ

ПЛАН

1. Система організаційних форм навчання технологій.
2. Урок – основна форма трудового навчання.
Традиційні типи уроків трудового навчання, їх структура.
3. Дидактичні вимоги до уроку трудового навчання.
4. Нетрадиційні уроки трудового навчання.

1. Система організаційних форм навчання технологій

Форма організації навчання є зовнішнім вираженням узгодженої діяльності вчителя та учнів, яка здійснюється в установленому порядку і в певному режимі (Ю. Бабанський). Форми організації навчання визначаються складом учнів, місцем і часом проведення занять, послідовністю видів діяльності учнів і способом керівництва ними з боку вчителів.

Форма індивідуального навчання передбачає відособлену навчальну та трудову діяльність учня як найважливіший шлях до оволодіння ним основами наук і праці. Вона найбільш ефективна для формування вмінь і навичок, у роботі з різними джерелами інформації, комп'ютерними програмами, а також для поглиблення знань і заповнення прогалів у знаннях учнів.

Недоліком індивідуальної роботи є те, що діти не спілкуються між собою і їхній досвід не стає колективним надбанням.

Форма парного навчання передбачає роботу в постійних парах (учень-учень, учень-вчитель). У цьому випадку учень одержує можливість негайно довідатись від учителя про допущені помилки і тут же усунути їх самостійно або з його допомогою. Парна робота створює сприятливі умови для вчителя в одержанні зворотної інформації про перебіг засвоєння матеріалу учнем з метою ліквідації помилок.

Недолік парного навчання: обмеженість можливостей на уроці в умовах великої кількості учнів.

Групова форма навчання в найбільшій мірі відповідає потребам учнів, спонукає до активної творчої праці, створює такі відносини між учнями, при яких індивідуальні успіхи кожного стають турботою і справою всього колективу. Групова форма роботи відрізняється від інших порівняно невеликою кількістю учнів, навчальною роботою яких керує не вчитель, а хтось з учнів. За таких умов для учнів збільшуються можливості виступити, посперечатися, відстояти власну думку, спростувати докази інших і т. п. Групова форма заняття будується за принципом: один вчить багатьох, одного в кожний момент спілкування слухає група учнів (не менше трьох).

Недолік групової форми: виключається загальнокласна робота; значною мірою виключені співробітництво і взаємонавчання учнів; спільність мети реалізується лише частково.

Форма фронтального навчання означає наявність спільної мети і об'єднання зусиль усього колективу класу навколо неї; розподіл праці і обов'язків; співробітництво і товариську взаємодопомогу; залучення всіх учасників спільної праці до контролю, обліку та управління; всі турбуються про знання кожного і кожний за успіхи всіх; колективні і особисті інтереси збігаються. Ця форма передбачає одночасну роботу з учнями всього класу, сприяє швидкому встановленню рівня підготовки учнів, їх обізнаності з певних проблем, формуванню й розвитку колективу, доброзичливих відносин у класі.

Недоліком фронтальної форми роботи є складність урахування індивідуальних особливостей учнів, їх пізнавальних інтересів та рівня їхнього розвитку.

У трудовому навчанні традиційними стали такі організаційні форми:

1. Урок або заняття (у шкільній майстерні, кабінеті, лабораторії, безпосередньо на виробництві та ін.).
2. Практикум (система лабораторно-практичних, навчально-виробничих робіт).
3. Екскурсія (на підприємство, будівництво, фермерське господарство, професійний навчальний заклад та ін.).
4. Виробнича практика (система занять, які організуються на підприємствах).
5. Залік (форма організації індивідуальної поглибленої перевірки знань учнів, наприклад залік на знання правил техніки безпеки).
6. Екзамен (кваліфікаційний іспит з теорії та кваліфікаційна пробна робота для учнів, які оволоділи основами певної професії).

2. Урок – основна форма трудового навчання. Традиційні типи уроків трудового навчання, їх структура

Урок – основна форма організації навчально-виховної роботи в школі і підпорядковується всім закономірностям процесу навчання. На уроці відбувається засвоєння учнями знань та оволодіння вміннями і навичками. Одночасно з цим здійснюється виховання, розвиток і профорієнтація учнів.

Найбільш поширеною у педагогічній теорії й практиці є **класифікація уроків за основною дидактичною метою занять:**

- 1) урок засвоєння нових знань;
- 2) урок формування умінь та навичок;
- 3) урок комплексного застосування знань, умінь та навичок;
- 4) урок узагальнення і систематизації знань;
- 5) урок перевірки, оцінювання й корекції знань, умінь та навичок;
- 6) комбінований урок.

Основні вимоги до уроку трудового навчання:

- чіткість дидактичної мети;
- нерозривність освітніх, виховних, розвивальних, профорієнтаційних завдань;
- правильний підбір навчального матеріалу для кожної частини уроку;
- профорієнтаційне спрямування уроків;
- доцільний добір методів навчання для кожної частини уроку;
- поєднання колективної праці з самостійністю роботою кожного учня;
- організаційна чіткість уроку;
- продуктивний характер праці учнів;
- створення умов безпечної праці учнів.

Структура уроку залежить від мети, типу і змісту.

Найбільш поширений комбінований урок будується за такою схемою:

- 1) актуалізація (повторення) опорних знань і досвіду учнів;
- 2) повідомлення теми, мети і завдань уроку, мотивація навчально-трудової діяльності учнів;
- 3) вивчення нового матеріалу;
- 4) первинне закріплення нового матеріалу;
- 5) практична робота;
- 6) підведення підсумків, завдання додому.

3. Нетрадиційні уроки трудового навчання

○ **Нестандартний урок** – це імпровізоване навчальне заняття, що має нестандартну структуру.

Класифікація нестандартних уроків за структурою, способом та особливостями їх проведення:

1. Уроки змістової спрямованості (уроки-семінари, уроки-конференції, уроки-лекції, уроки-контрольні роботи).
2. Уроки міжпредметні.
3. Уроки-змагання (уроки-КВК, уроки-аукціони, уроки-турніри, уроки-вікторини, уроки-конкурси).
4. Уроки громадського огляду знань (уроки-творчі звіти, уроки-заліки, уроки-експромт-екзамени, уроки-консультації, уроки-взаємонавчання, уроки-консиліуми).
5. Уроки комунікативної спрямованості (уроки-усні журнали, уроки-діалоги, уроки-роздуми, уроки-диспути, уроки-пресконференції, уроки-репортажі).

-
6. Уроки театралізовані (уроки-спектаклі, уроки-концерти, відео-уроки, дидактичний театр).
 7. Уроки подорожі, дослідження (уроки-пошуки, уроки-розвідки, уроки-лабораторні дослідження, уроки-заочні подорожування, уроки-експедиційні дослідження, уроки-наукові дослідження).
 8. Уроки з різновіковим складом учнів.
 9. Уроки ділової, рольової гри (уроки-суди, уроки-захисти дисертацій, уроки «Слідство ведуть знавці», уроки-імпровізації, уроки-імітації).
 10. Уроки-драматизації (драматична гра, драматизація розповіді, імпровізована робота у пантоміміці, тіньові п'єси, п'єси з ляльками і маріонетками, усі види непідготовленої драми – діяльність, де неформальна драма створюється самими учасниками гри).
 11. Уроки-психотренінги самоконтролю, самоорганізації, самодисципліни.
 12. Уроки на інтегративній основі (уроки-комплекси, уроки-панорами).

4. Дидактичні вимоги до уроку трудового навчання

1. Чіткість дидактичної мети.
2. Нерозривність освітніх і виховних завдань.
3. Організаційна чіткість уроку.
4. Правильний добір навчального матеріалу для кожної частини уроку.
5. Доцільний добір методів навчання для кожної частини уроку.

.